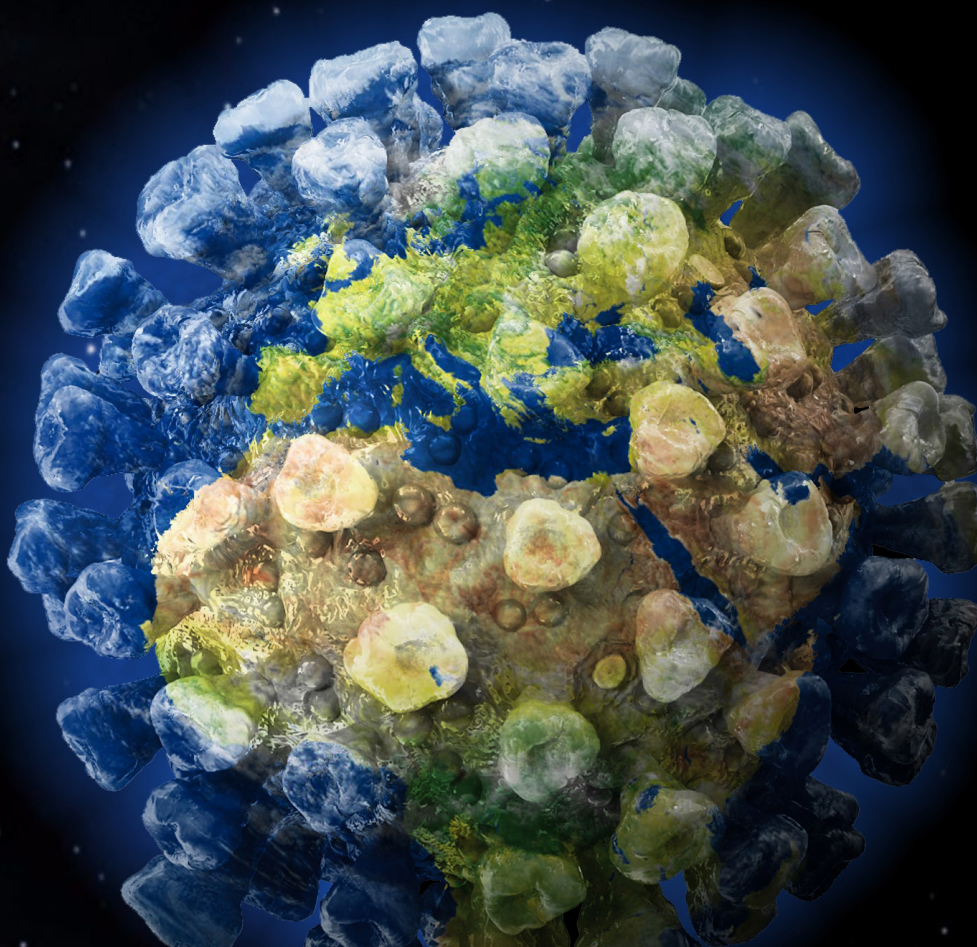

2/2020

Newsletter PREVENČIE

OBSAH

Zhrnutie preventívnych opatrení
v dvoch základných úrovniach /2

Spolupráca s pacientmi je dôležitá
počas pandémie i po nej /3

2. Preventívne postupy pre výkon prevencie na príslušných úrovniach poskytovania zdravotnej starostlivosti

Spomenieme len niektoré z odporúčaní:

2a) Pre zdravotníckych pracovníkov v ambulantnej starostlivosti – venuje sa napríklad:

- ✓ Postupu k identifikácii možných prípadov COVID-19 počas telefonického kontaktovania všeobecného lekára pacientom, prostredníctvom tzv. „triediacich otázok“ – vyšetreniu v ambulanciách musí v súčasnom stave predchádzať telefonická konzultácia s lekárom. Lekár zhodnotí aj to, či je vyšetrenie vôbec potrebné, potom ho dohodne na presný čas. Cieľom je zamedziť kontaktu s pacientom podozrivým na COVID-19.
- ✓ Odporúčaniam v prípade, ak pacient prišiel do ambulancie osobne (bez predchádzajúceho telefonického kontaktu).
- ✓ Dezinfekčným postupom v ambulancii a čakárni.

2b) Postup pre nemocničné pohotovosti a urgentné príjmy – tu ide napríklad o:

- ✓ Identifikáciu prípadov COVID-19.
- ✓ Triedenie pacientov (Triáž).
- ✓ Postupy pre minimalizáciu prenosu.

2c) Domáca starostlivosť o pacientov so suspektnou COVID-19 s miernymi symptómami.

Pacienti s miernymi príznakmi a bez rizikových faktorov, môžu byť za určitých okolností liečení doma. Lekár musí zhodnotiť rizikové faktory u pacienta a zároveň musí byť pacientovi priradený zdravotník (komunikačné spojenie), ktorý ho bude na diaľku monitorovať, a to buď infektológ alebo všeobecný lekár. Ten sa podieľa na sledovaní pacienta po celý čas, až do vymiznutia symptómov.

2d) Pre záchrannú zdravotnú službu (ZZS)

Ide o postupy jednak pre operátorov linky tiesňového volania (LTV), ktorí zabezpečujú prí-

jem, spracovanie a realizáciu odozvy na tiesňové volania a pre poskytovateľov Záchrannej zdravotnej služby a zásahových skupín ambulancií, ktorí realizujú zásahy u pacientov podozrivých/pozitívnych na ochorenie COVID-19, resp. pacientov, ktorí si nie sú vedomí kontaktu s osobou pozitívnu na koronavírus alebo s ochorením COVID-19.

Tento postup je jednotným usmernením MZSR, vydaným Národným krízovým klinickým tímom, v spolupráci s pracovnou skupinou pre ZZS.

Okrem iného tento postup stanovuje:

- ✓ Vybavenie jednotlivých typov ZZS osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami (OOPP), v závislosti od úrovne BSL (Bio Safety Level = Stupeň biologickej bezpečnosti).
- ✓ Rozhodovací postup pre použitie OOPP a ako postupovať v prípade ich nedostatku.
- ✓ Odporúčania pre operátorov LTV 155 – ako počas tiesňového volania identifikovať prípad COVID-19; pri spracovaní volania sa operátor cielene zameriava na epidemiologickú anamnézu (CEA) a jej vyhodnotenie.
- ✓ Kedy transportovať pacienta do nemocnice (t.j. varovné príznaky pacientov s podozrením na COVID-19).

2e) Aktualizované odporúčanie na používanie OOPP pri sociálnej starostlivosti o osoby so suspektnou alebo potvrdenou COVID-19*

Ide o ochranné opatrenia pracovníkov sociálnych služieb a klientov vo všetkých typoch zariadení:

- ✓ Koho považovať za osobu/klienta so suspektnou COVID-19.
- ✓ Technické, režimové opatrenia.
- ✓ Umiestnenie klientov so suspektnou alebo potvrdenou COVID-19.
- ✓ OOPP.
- ✓ A iné.

Odporúčania pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti nájdete tu: <https://www.standardnepostupy.sk/klinicky-protokol-spntp-klinicky-manazment-podozrivych-a-potvrdenych-pripadov-covid-19/>

*a tu: https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/rodina-socialna-pomoc/socialne-sluzby/mpsvr-socialne-sluzby-oop-opatrenia-covid-19_v2-o_29-03-2020.pdf.

V súvislosti s novými vedeckými zisteniami, sa už niektoré z týchto opatrení revidovali napriek tomu, že boli pripravené len nedávno a iné sa revidovať budú, akonáhle sa objavia nové zistenia, aby sa najnovšie poznatky čo najskôr implementovali v rámci prevencie aj na Slovensku.

Zhrnutie spracoval **Ing. Marek Matto** z Odboru Štandardných preventívnych, diagnostických a terapeutických postupov MZ SR.

Spolupráca s pacientmi je dôležitá počas pandémie i po nej

V týchto dňoch, viac ako inokedy, máme možnosť pocítiť význam efektívnej komunikácie a spolupráce medzi pacientom resp. verejnosťou a odborníkmi. Viac ako inokedy spoznávame hodnotu informovanej verejnosti v otázkach zdravia a prevencie zdravia. V porovnaní s ostatnými krajinami extrémne disciplinované a príkladné správanie Slovákov ohľadom šírenia koronavírusu nás len utvrdzuje v tom, že na dôkazoch postavená, jednotná a jasná komunikácia na verejnosť ohľadom zdravia a prevencie, je rýchlym a efektívnym spôsobom ako priniesť zmenu správania. Práve toto sú aj hlavné piliere, na ktorých MZ SR resp. tímy Štandardných

diagnostických a terapeutických postupov a Nových a inovovaných postupov pre výkon prevencie už druhým rokom pracujú. Skúsenosti tejto spolupráce sa preniesli aj do riešenia aktuálnej situácie.

Inovácia národného projektu prináša aj spoluprácu s pacientami

MZ SR si dlhodobo uvedomuje hodnotu informovanej verejnosti v otázkach zdravia a aj preto sa aktívne zapojilo do národného projektu s názvom Tvorba nových a inovovaných postupov pre výkon prevencie a ich zavedenie do medicínskej praxe. Ako prezrádza názov

projektu, jeho cieľom je zabezpečiť efektívne a na dôkazoch postavené preventívne postupy, ktoré prispievajú k zlepšeniu zdravia obyvateľstva na Slovensku a pomôžu znížiť počet odvrátiteľných úmrtí Slovákov. Inovatívny prístup spočíva nielen v zapojení pacientov do samotnej tvorby preventívneho postupu, ale aj v spôsobe komunikácie preventívnych postupov na verejnosť.

Samostatné verzie pre pacientov či verejnosť

Je veľmi dôležité, aby sa informácie dostali priamo k verejnosti. Aj preto ku každému, či už novému alebo inovovanému postupu prevencie, tím postupne pripravuje formát pre verejnosť. Z komplexných a na medicíne postavených preventívnych postupov sa tak stávajú jednoduché, zrozumiteľné a stručné materiály, ktoré majú pacienta motivovať k aktívnej starostlivosti o svoje zdravie.

Efektívna komunikácia s verejnosťou podľa Svetovej zdravotníckej organizácie

Tieto postupy od svojho začiatku rešpektujú základné princípy Svetovej zdravotníckej organizácie pre efektívnu komunikáciu.

Dôveryhodnosť

Odporúčania vznikajú pod hlavičkou MZ SR, v spolupráci s odbornými spoločnosťami, svetovo akceptovaným postupom medicíny založenej na dôkazoch – Agree II. Vyvíjajú sa dynamicky, aktualizujú sa pri nových dôkazoch ako aj na základe skúseností z praxe.

Dostupnosť

Materiály sú voľne dostupné na stránkach štandardných postupov, môžu ich používať samotní poskytovatelia zdravotnej starostlivosti, ale aj jej platcovia, odborné spoločnosti či patientske organizácie.

Výstižnosť

Dbajú na motivujúci a jasný odkaz z pohľadu cieľovej populácie – jednotlivca, verejnosti.

Zrozumiteľnosť

Nezabúdajú na jednoduchý jazyk a vizuálne spracovanie.

Správne načasovanie

Prvou sériou preventívnych postupov, ktoré boli spracované do patientskeho formátu, sú štandardy ohľadom skríningu. Vysoká prevalencia, ale aj mortalita na onkologické ochorenia na Slovensku, resp. nové možnosti starostlivosti o deti s poruchami psychomotorického vývinu, boli tými najväčšími motivátormi, prečo sa tím preventívnych postupov rozhodol spracovať tieto témy prioritne pre verejnosť. Zároveň prebudenie zodpovednosti jednotlivca za svoje zdravie v týchto oblastiach sa javí ako jedno z najefektívnejších.

Odporúčania pre verejnosť ohľadom ochorenia COVID-19

Správne načasovanie je aj otázkou pripravenosti a ťažko by sme ho prezentovali, ak by nedokázal flexibilne reagovať aj na aktuálnu situáciu. Spolu so Štandardným postupom pre klinický manažment podozrivých a potvrdených prípadov COVID-19 vznikajú postupne odporúčania pre verejnosť. Aktuálne, mesiac od potvrdenia prvého pacienta na Slovensku, existuje 12 odporúčaní, ktoré prinášajú overené informácie ohľadom ochorenia COVID-19 pre verejnosť. Ku všetkým dvanástim existujú [audionahrávky](#) a sú voľne dostupné a širiteľné. Riešia nasledujúce situácie:

- ☑ Ako sa správať pri podozrení alebo potvrdení koronavírusu.
- ☑ Čo robiť, ak sa u vás potvrdil COVID-19.
- ☑ Ako zabezpečiť pomoc sebe a druhým.
- ☑ Kto patrí do skupiny najohrozenejších pacientov.
- ☑ 4 veci ktoré by ste mali vedieť o koronavírusu.
- ☑ Rady pre verejnosť o COVID-19.
- ☑ Ako zmierniť strach z ochorenia a COVID-19.
- ☑ Čo to znamená sociálny odstup.

- ✓ Najčastejšie mýty o víruse COVID-19.
- ✓ Hygiena rúk pri prevencii COVID-19.
- ✓ Individuálna izolácia vs. izolácia s COVID-19.
- ✓ Ako sa izolovať s COVID-19 v domácom prostredí.

Vďaka spoločným skúsenostiam môžeme byť úspešnejší

Veľká zdravotná, ale aj spoločenská výzva ochorenia COVID-19 nás prinútila k okamžitým činom. Nie je čas na pochybnosti, siahodlhé diskusie, bojujeme s nedostatkom vedeckých informácií, neistotou, ale aj nevedomosťou, hoaxami či

nedôveryhodnými zdrojmi. Cieľ je jediný – dostať ochorenie COVID-19 pod kontrolu, tak ako sme na to zvyknutí aj pri iných ochoreniach.

Nádejou v dobrý koniec nás naplňuje aj skutočnosť, že sa môžeme oprieť o spoločné skúsenosti odborných pracovných skupín, autorov, konzultantov, oponentov a ostatných odborníkov, ktoré nazbierali pri tvorbe necelej stovky existujúcich a minimálne ďalšej stovky rozpracovaných štandardných postupov pre prevenciu, diagnostiku a liečbu.

PharmDr. Tatiana Foltánová, PhD. Odborníčka na bezpečnosť pacienta a členka Komisie MZ SR pre tvorbu nových a inovovaných postupov pre výkon prevencie a ich zavedenie do medicínskej praxe.

Tvorba nových a inovatívnych postupov pre výkon prevencie a ich zavedenie do medicínskej praxe

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.
www.employment.gov.sk | www.esf.gov.sk

